

Формування та розвиток сучасних інноваційно-інтегрованих структур

Шалімова Н.С.

*доктор економічних наук, професор
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Андрошук І.І.

*кандидат економічних наук
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

КОНКРЕТИЗАЦІЯ ТРИСТОРОННІХ ВІДНОСИН ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ СЛУЖБОЮ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНІХ СТРУКТУРАХ

Останніми роками ринок аудиторських послуг в Україні розширився та диференціювався за напрямками та інтересами замовників аудиту. Це пов'язано, насамперед, із розширенням можливості диверсифікації професійних послуг аудиторів, що певною мірою відкриває нові можливості як перед самими аудиторами та аудиторськими фірмами, так і перед замовниками їх послуг. Відмінною рисою сучасного розвитку є поява високо інтегрованих (вертикального та горизонтального типу) структур, які відрізняються можливостями спільного використання технологій, людських та фінансових ресурсів, які спроможні розвивати високотехнологічні виробництва, і така концентрація зусиль особливо важлива, коли декілька ідей повинні поєднатися в одну життєздатну інновацію.

Процеси інтеграції вимагають впровадження системного аналізу та цільового управління виробничою та фінансовою діяльністю. Завдання цільового управління виникає кожен раз, коли з'являється необхідність концентрації зусиль ряду незалежних бізнес-структур на вирішенні комплексної проблеми, а важливість їх вирішення підвищується саме для бізнес-структур інноваційно-інтегрованого типу. Тому з точки зору захисту інформаційних інтересів та потреб інноваційно-інтегрованих структур різних типів, які є однією з найбільш дієвих форм організації інноваційних процесів в державі, для удосконалення корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнім контролем доцільною є запровадження служби внутрішнього аудиту. В Кодексі етики внутрішніх аудиторів [1] та Міжнародних стандартах професійної практики внутрішнього аудиту [3] зазначено, що внутрішній аудит — це незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консультаційних послуг, що має приносити користь організації та покращувати її діяльність. Подальше визначення послуг з надання впевненості в сфері внутрішнього аудиту охоплює два суттєвих аспекти: по-перше, мету (такі послуги передбачають об'єктивне оцінювання внутрішнім аудитором доказів для формування незалежних висновків стосовно установи, операційної діяльності, функції, процесу, системи або іншого об'єкта перевірки); по-друге, тристоронні відносини (як правило, послуги такого характеру включають три сторони, а саме: (1) особу або групу осіб, безпосередньо залучених до установи, операційної діяльності, функції, процесу, системи або іншого об'єкта перевірки - власника процесу, (2) особу чи групу осіб, які здійснюють оцінку -

внутрішнього аудитора, (3) особу чи групу осіб, які використовують результати оцінки – користувача).

Класифікація завдань з надання впевненості на завдання з підтвердження («attestation engagement») та прямі завдання («direct engagement»), яка пропонується в Міжнародній концептуальній основі завдань з надання впевненості [2], обумовлює розподіл функцій між учасниками тристоронніх відносин та введенням особи, яка вимірює або оцінює предмет завдання та відрізняється від відповідальної особи. Так, деякі завдання з надання впевненості передбачають, що оцінка або вимірювання предмету виконуються відповідальною стороною, а інформація з предмету завдання надається у вигляді твердження відповідальної сторони, яка й надається користувачам. Такі завдання носять назву «завдання з підтвердження». Виконуючі інші завдання з надання впевненості, практик безпосередньо виконує оцінку чи вимірювання предмету, а інформація з предмету завдання надається користувачам у звіті з надання впевненості. Такі завдання носять назву «завдання зі складання безпосереднього висновку» або прямі завдання.

Дана класифікація є корисною і при класифікації завдань в сфері внутрішнього аудиту.

Отже, в завданні з надання впевненості, яке виконується службою внутрішнього аудиту, можуть бути задіяні: (1) якщо це завдання з підтвердження, тобто завдання, що ґрунтується на твердженнях, - три суб'єкти (відповідальна сторона; користувачі; внутрішній аудитор) або чотири суб'єкти з виокремленням функцій вимірювання або оцінки предмету завдання (відповідальна сторона; сторона, яка здійснює вимірювання або оцінку предмета завдання; користувачі; внутрішній аудитор); (2) якщо це пряме завдання - три суб'єкти (відповідальна сторона; користувачі; внутрішній аудитор).

Розглянемо на умовних прикладах розподіл відповідальності між різними суб'єктами при виконанні окремих завдань з надання впевненості службою внутрішнього аудиту/

I. Пряме завдання або завдання зі складання безпосереднього висновку.

Служба внутрішнього аудиту зобов'язується підготувати звіт з надання впевненості стосовно дотримання правлінням та управлінським персоналом публічного акціонерного товариства трудового законодавства для подання його зборам акціонерів. У виконанні даного завдання задіяні: (1) відповідальна сторона – правління акціонерного товариства та управлінський персонал; (2) фахівець – служба внутрішнього аудиту, яка виконує функції з оцінювання або вимірювання предмета завдання; (3) користувачі – акціонери. Правління та управлінський персонал відповідальні за предмет завдання (трудові відносини в публічному акціонерному товаристві). Внутрішні аудитори виконують функції з оцінювання та вимірювання предмета завдання у відповідності з критеріями (трудове законодавство) та готують звіт стосовно відповідності організації трудових відносин вимогам трудового законодавства.

II. Завдання з підтвердження або завдання, що ґрунтується на твердженнях, в якому відповідальна особа одночасно здійснює вимірювання або оцінювання предмета завдання.

Правління публічного акціонерного товариства готує звіт про дотримання вимог трудового законодавства для подання його зборам акціонерів. Служба внутрішнього аудиту повинна підготувати звіт з надання впевненості стосовно цього звіту. У виконанні даного завдання задіяні: (1) відповідальна сторона – правління акціонерного товариства та управлінський персонал, які виконують функції з оцінювання або вимірювання предмета завдання і готують інформацію з предмета завдання у вигляді звіту про дотримання вимог трудового законодавства; (2) фахівець – служба

внутрішнього аудиту; (3) користувачі – акціонери. Правління та управлінський персонал відповідальні за предмет завдання (трудові відносини в публічному акціонерному товаристві) та інформацію з предмета завдання (звіт про дотримання вимог трудового законодавства). Внутрішні аудитори готують звіт, в якому висловлюють висновок стосовно того, чи є твердження у звіті про дотримання вимог трудового законодавства, який підготовлено правлінням, достовірними, виходячи з вимог трудового законодавства.

III. Завдання з підтвердження або завдання, що ґрунтується на твердженнях, в якому функції з оцінювання або вимірювання предмета завдання покладені на іншу, ніж відповідальна, особу. Особа, яка здійснює оцінювання або вимірювання предмету завдання, входить в ту ж інтегровану структуру, що і відповідальна особа.

Ревізійна комісія публічного акціонерного товариства готує звіт про дотримання вимог законодавства при проведенні зовнішньоекономічної діяльності. Служба внутрішнього аудиту материнської компанії зобов'язується підготувати звіт з надання впевненості стосовно цього звіту. У виконанні даного завдання задіяні: (1) відповідальна сторона – правління акціонерного товариства та управлінський персонал; (2) ревізійна комісія, яка виконує функції з оцінювання або вимірювання предмета завдання, готує інформацію з предмета завдання у вигляді звіту про дотримання вимог законодавства про зовнішньоекономічну діяльність; (3) фахівець – служба внутрішнього аудиту материнської компанії; (4) користувачі – акціонери та наглядова рада, як публічного акціонерного товариства, так і материнської компанії. Правління та управлінський персонал відповідальні за предмет завдання (зовнішньоекономічна діяльність). Ревізійна комісія відповідальна за інформацію з предмета завдання (звіт про дотримання вимог законодавства при проведенні зовнішньоекономічної діяльності). Служба внутрішнього аудиту готує звіт з надання впевненості, в якому висловлює висновок стосовно того, чи є твердження у звіті про дотримання законодавства в сфері зовнішньоекономічної діяльності, який підготовлено ревізійною комісією, достовірними та правильними.

Наведені приклади ілюструють складність відносин, які супроводжують діяльність інноваційно-інтегрованих структур різного типу, які мають в своїй структурі службу внутрішнього аудиту. Представлені розробки мають бути покладені в основу такого документу, як «Статут внутрішнього аудиту для інноваційно-інтегрованої структури», адже Стандарти якісних характеристик (розділ 1000 – Цілі, повноваження та обов'язки) передбачають, що цілі, повноваження та обов'язки функції внутрішнього аудиту повинні бути офіційно визначені в статуті внутрішнього аудиту.

Література:

1. Кодекс Етики Інституту внутрішніх аудиторів. URL: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/Code%20of%20Ethics%20Ukrainian.pdf> (дата звернення: 1.03.2019).
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 років. Частина III. URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C3.pdf (дата звернення: 1.03.2019).
3. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту. URL: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20Ukrainian.pdf> (дата звернення: 1.03.2019).

